

Słowo wstępne

Tytuł niniejszego tomu akcentuje rolę edukacji filmowej – w ostatnich latach, z uwagi na proliferację nowych fenomenów cyfrowych, coraz częściej utożsamianej z edukacją audiowizualną, ekranową czy, po prostu, medialną. Nie kwestionując rangi tych poszukiwań (przeciwnie – dostrzegając ich znaczenie dla analiz zjawisk kultury współczesnej), przedkładany tom jest świadectwem namysłu nad kształtem i perspektywami edukacji filmowej. Należy ona do zagadnień słabo obecnych w polskim dyskursie naukowym – co pozostaje w sprzeczności z bogactwem działań edukacyjnych, prowadzonych zarówno w szkole, jak i poza jej murami. O wielu z nich przeczytać można w niniejszej książce; zebrano w niej prace większości badaczy zajmujących się edukacją filmową – niekiedy w wymiarze teoretycznym, ale bywa, że i w praktyce.

Z dzisiejszego punktu widzenia „kłopotem” założeń teoretyczno-metodologicznych modeli edukacji filmowej jest – na co zwraca uwagę **Bogusław Skowronek** – ich redukcjonistyczny charakter, prowadzący do zagubienia humanistycznego wymiaru edukacji. Również **Witold Jakubowski** podkreśla fakt, iż niektóre koncepcje edukacji filmowej uniemożliwiają dotarcie do znaczeń indywidualnie nadawanych przez jednostkę w trakcie odbioru oraz omijający realne sytuacje komunikacyjne i współczesne konteksty, w których film funkcjonuje.

Inspirujące dla namysłu nad stanem edukacji filmowej w Polsce i jej możliwymi kierunkami rozwoju jest spojrzenie na doświadczenie innych krajów. Analiza systemowych przemian edukacji filmowej w Wielkiej Brytanii na przełomie XX i XXI wieku dokonana przez **Konrada Klejsę** może stanowić kontekstowy wzór dla analogicznych badań dotyczących zarówno modeli historycznych, jak i współczesnych. Doświadczenia i postulaty badaczy z innych kręgów kulturowych okazują się niekiedy zaskakująco zbieżne z modelami polskimi – co na przykładzie własnej praktyki badawczej udowadnia **Witold Bobiński**, wskazując na nieświadomą aktualizację propozycji metodologicznych Roberta Watsona w monografii swojego autorstwa.

Tradycje polskiej myśli filmoznawczej dotyczące edukacji filmowej są, jak unaocznia opracowanie **Ewy Ciszewskiej**, niezwykle bogate.

Rozpoznanie obecnego stanu edukacji filmowej w Polsce autorstwa **Małgorzaty Jakubowskiej** wskazuje na rozproszenie kompetencji instytucji i podmiotów zajmujących się tą sferą działalności. Akademickie filmoznawstwo, bogate w autorskie programy dydaktyczne – jak te omawiane w tekście **Justyny Budzik** – może stanowić dobre podglebie dla przyszłych innowacyjnych metod edukacji filmowej. Z opracowania **Jadwigi Mostowskiej** wynika natomiast, że prawne i organizacyjne ramy warunkujące edukację filmową w Polsce sprawiają, że jest ona głównie domeną entuzjastów i pasjonatów. Nauczyciele i edukatorzy dokształcają się i doskonalą w zakresie edukacji filmowej ale, jak wskazuje **Anna Równy**, szanse dostępu do różnorodnych form samodoskonalenia są zależne od miejsca zamieszkania i sytuacji w miejscu pracy. **Ewelina Konieczna** twierdzi z kolei, że wzrost kompetencji nauczycieli można osiągnąć poprzez wprowadzenie elementów wiedzy o filmie na kierunkach pedagogicznych studiów wyższych oraz uwzględnienie w programie studiów kulturoznawczych zajęć poświęconych metodyce edukacji filmowej. Zdaniem **Katarzyna Figat**, studia filmo- i kulturoznawcze potrzebują natomiast poszerzenia o elementy związane z audiosferą (i zagadnieniami dźwięku filmowego). Projektowana wychowawcza rola filmu widoczna bywa zarówno w praktykach historycznych – między innymi w przypomniałym przez **Emila Sowińskiego** fenomenie filmów dydaktycznych (realizowanych w Wytwórni Filmów Oświatowych), jak i we współczesnych propozycjach metodycznych. Dobrym ich przykładem jest opracowanie autorstwa **Joanny Zabłockiej-Skorek**, prezentującej możliwe miejsce filmu i innych tekstów kultury audiowizualnej w edukacji aksjologicznej.

Ostatni blok tekstów poświęcony jest zagadnieniom z kręgu szerzej pojętej edukacji medialnej. Jak dowodzi **Małgorzata Lisowska-Magdziarz**, fandom może się stać wehikułem edukacji filmowej, literackiej, estetycznej i medialnej. **Kamil Jędrasiak** i **Dagmara Rode** zauważają, że w obliczu dynamiki przemian medialnych programy edukacji filmowej nie zawsze obejmują najbardziej aktualne formaty przekazu i protokoły użytkowania mediów. Z kolei **Małgorzata Latoch-Zielińska** podkreśla, iż multimedia mogą stanowić nieocenioną pomoc dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Tom zamyka zapis rozmowy z nestorką polskiej edukacji filmowej, Profesor **Ewelina Nurczyńska-Fidelską**. Wywiad ten – przeprowadzony w marcu 2016 roku, dwa miesiące przed śmiercią Pani Profesor – jest ostatnim zapisem jej zainteresowań badawczych oraz drogi zawodowej, tak silnie związanej z problematyką podejmowaną w niniejszym tomie.